

Javaslat a
„[nemzeti érték megnevezése]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

..... KERECSÉNYI ZOLTÁN (név)
..... Kerecsényi Zoltán (alírás)
..... PÁPA, 2015. III. 20. (település, dátum)

(P. H.)

Kerecsényi Zoltán
8500 Pápa, Szt. István út 6.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Kerecsényi Zoltán
3500 Pápa, Szt. István út 6.
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: KERECSÉNYI ZOLTÁN
Levelezési cím: 8500 - PÁPA, SZENT ISTVÁN ÚT 6.
Telefonszám: 06/89/311-166
E-mail cím: dkppapa@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése PÁPAI ZSIDÓ TEMETŐK
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye PÁPA VÁROS
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
☒ települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása
6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett
7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források) : IFJ. HERMANN ISTVÁN : A PÁPAI TEMETŐK TÖRTÉNETE . PÁPA, 1995.
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: —

MELLÉKLET

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Az egykor népes, a XX. századi népirtás, majd elvándorlás során szinte teljesen eltűnt pápai zsidó közösség hajdani temetkezési helyei Pápa városa kultúrtörténeti értékei közé tartozik. Mindkét temetőkert a Veszprémi úton található. A „rég”i” temető házak és kertek takarásában (a Veszprémi út 38. számú ház udvarán túl), az „új” az Alsóvárosi köztemető mellett, fallal körülölelt telken található. Pápan a 18. század közepétől voltak jelen nagyobb számban a zsidók. Halottaikat kezdetben a Kálvária temető egy elkülönített részében temették el, majd amikor a gyarapodó hitközség a város déli határában vásárolt egy földterületet temetkezés céljára, a Kálvárián eltemetetteket kihantolták és áthozták a „rég”i” zsidó temetőbe. Így a temető koránál régebbi sírok is található ott. A „rég”i” temetőt - miután nagyon elhanyagolt állapotából felújították, megtisztították - 1993-ban műemlékké nyilvánították. A 19. század végén a régi temető megtelt, így a hitközség egy újabb területet vásárolt az Alsóvárosi temető mellett (a Veszprémi út 27. számú ház kertjén keresztül megközelíthetően). Az „új” temetőbe a ravatalozó-épületen keresztül vezet az út, melynek homlokzatán héber nyelvű felirat olvasható: *בן דוד מרביק דוד, ובועי עינהב, קפל והילא עינהב, טנרת*, jelentése: „Emlékezz: elhagyják majd sírjaikat Illés eljövetelekor”, alatta az építés évszáma: 5659 (a temető keresztény időszámítás szerint 1898 szeptembere és 1899 szeptembere között nyílt). Falán 1974-ben emléktáblát avattak a Holokauszt pápai zsidó mártírjainak, 1990-ben az épület mellett állították fel a holokauszt pápai áldozatainak emlékművét. Az „új” temetőben nyugszik több, Pápa város életében egykor fontos szerepet játszó kereskedő és gyáros. Az ismertebb halottak közül: Roth Moshe Arje és Gottlieb Sámuel rabbik, az egykori híres pápai jesiva vezetői, Löwenstein Adolf hitközségi vezető, aki végrendeletében alapítványt hozott létre, hogy kamataiból évente egyszer lássanak vendégül tíz katolikus, tíz protestáns és tíz zsidó szegény polgárt, illetve vitéz László Miklós kereskedő, első világháborús hős, akit 1944-ben a nyilasok tizennégy éves fiával együtt meggyilkoltak a város határában. A temető hátsó részében temették el a II. világháború során a nácik által meggyalázott tóratekerceket.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A pápai zsidóság egykori temetőkertjei kultúrtörténeti, illetve épített értékeink szoros és felbecsülhetetlen részei. Megőrzésük, óvásuk, méltóképpen való ápolásuk nemcsak izraelita hitű honfitársaink ügye, hanem mindnyájunké, magyaroké, pápaiaké! Fontos - különösen a mai időkben - , hogy ezen nemzeti-kultúrtörténeti emlékhelyeinket - a megóvason túl - megismertessük jelen helyi diákságunkkal, hogy megismertessük velük ezeken keresztül is az egykoron pápai utcáinkban, házainkban élt és munkálkodott honfitársaink reánk maradt szellemi és kulturális örökségeit. A pápai zsidó temetők helyi értéktárba való felvétele elengedhetetlen!

Pápa, 2015. március 20.

Kerecsényi Zoltán
(önkormányzati képviselő)

Ajánlás

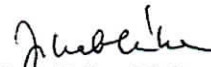
a pápai zsidó temetők Települési Értéktárba történő felvételéhez

A helyi közösségek történeti örökségét a szellemi-kulturális javak mellett építészeti emlékeik, a templomok és a temetők is őrzik. Szomorú, de egyben felbecsülhetetlen tény, hogy a vészkorszak következtében megsemmisült, hajdani népes és prosperáló pápai zsidó közösség voltát, jellegét és emlékét a szintén műemlékké nyilvánított helyi zsinagóga mellett szinte csak a temetők dokumentálják. Az egykor itt élt pápai zsidó lakosok nevét, életkorát, családi és társadalmi kapcsolatait az elmúlt 300 évből ezek az itt található sírkövek őrzik ilyen teljességgel.

A települések története csakis a bennük egykor élt vagy ma élő valamennyi közösség történetének ismeretében érthető meg és írható le. Márpedig a városi lakosság egynegyedét kitevő egykori zsidóság bő két évszázadon keresztül volt Pápa meghatározó társadalmi és vallási közössége. Történetük megismerése és emlékük megőrzése a mindenkori városi közösségnek feladata. A pápai zsidó temetők Települési Értéktárba való felvétele is ezt a célt szolgálhatja. Helyi értéként történő elismerése elősegítheti a műemlékké nyilvánított temetők hatékonyabb védelmét és gondozását. Ezen túlmenően hozzájárulhat ahhoz, hogy – akárcsak az országban található több zsidó temető esetében – a pápai temetőkről is tételes topográfiai leírás készüljön a jövőben.

A város társadalmi és kulturális örökségének tekinthető pápai zsidó temetők Települési Értéktárba történő felvételét tehát támogatom, és jó szívvel tisztelettel ajánlom.

Veszprém, 2015. április 1.

Jakab Réka, PhD

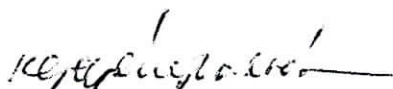
történész-levéltáros

MNL Veszprém Megyei Levéltára

Hozzájáruló nyilatkozat

A témához kapcsolódó alábbi fotófelvételek saját készítésűek, szabadon publikálhatóak.

Pápa, 2015. március 20.

Kerecsényi Zoltán
(önkormányzati képviselő)

